

Primary Open Angle Glaucoma (POAG) påvist hos østsibirsk laika.

Tekst: Ingar Hanssen. Avlskontakt østsibirsk laika.

Som flere av dere kanskje har fått med seg, så har de nå begynt å kartlegge Østsibirsk Laika for POAG i Sverige, også kjent som grønn stær. Vi ønsker å påpeke at det ikke er rapportert sykdomstilfeller av dette i Norge, men NKK ønsker å gjøre en kartlegging av ADAMTS10-genet i populasjonen og har nå åpnet for at det kan registreres i Dogweb.

POAG har vært svært lite kjent hos østsibirsk laika i Norge og Sverige. Under høsten 2024 ble ett tilfelle diagnostisert via øyelysing på en østsibirsk laika i Sverige. Sykdomsforløpet hos denne hunden har vært raskt og smertefullt. Hunden ble etter hvert avlivet.

POAG er en alvorlig uhelbredelig øyesykdom som kan føre til at hunden mister synet gradvis. Sykdommen skyldes økt trykk i øyet som over tid skader synsnerven. POAG er genetisk og skyldes mutasjoner i ADAMTS10-genet. For at en hund skal kunne utvikle sykdommen, må begge foreldredyrene være bærere av sykdomsgenet – dette kalles autosomal recessiv arv.

Hvordan arves sykdommen?

- **Begge foreldre er bærere:** 25 % sjanse for syk valp, 50 % sjanse for bærer, 25 % sjanse for genetisk frisk.
- **Bærer + frisk hund:** 50 % sjanse for bærer, 50 % sjanse for genetisk frisk.
- **Begge foreldre genetisk friske:** Ingen risiko for at valpene arver genet.

Viktig: Hunder som kun er bærere blir **ikke syke**, men kan føre genet videre. Det er viktig å bruke bærere i avl, men disse må parres med en partner som er testet fri for genet.

Kartleggingsfase

POAG er nå stambokført på østsibirsk laika i Norge. Det er en anbefaling til **oppdrettere** om å få testet sine hunder for å få kartlagt forekomsten i rasen, det kommer ikke til å legges inn som registreringskrav nå - kun en anbefaling.

Tilbakemeldinger fra flere norske østlaika-eiere som allerede har fått testet sine hunder viser at det er litt ulik praksis hos norske veterinærer. Vi anbefaler følgende fremgangsmåte:

1. Logg inn på min side på nkk.no.

- Under «Helse» velger du «bestill helseundersøkelser»
- Velg hund fra listen eller søk på hundens reg.nr
- Velg «Primær åpenvinklet glaucom (POAG ADAMTS10)»
- Velg din klinikk
- Velg veterinær eller la det stå «ukjent veterinær»
- Legg i handlevogn, bekreft og betal

* Rekvisisjonen blir sendt til din oppgitte E-postadresse. Rekvisisjonen må printes ut og tas med til dyrlege.

2. Bestill time for svab eller EDTA-blodprøve hos din veterinær.

Veterinæren henter ut DNA-skjemaet via Laboklin sin side på nett. Du må sjekke med din veterinær om den har innlogging hos Laboklin. (Enkelte dyrleger kan kreve ekstra honorar for å gjøre dette, du kan gjøre det selv via Labogen – registrere deg – «order a genetic test» – «East Siberien Laika» – «8452 POAG»)

Veterinæren skal sjekke hundens ID-nummer og fylle ut både rekvisisjon og DNA-skjema.

Veterinær sender DNA-skjema sammen med svab/blodprøven til Laboklin.

Rekvisisjonen du mottok fra NKK som både du og veterinær har signert på, beholder du og sender sammen med testresultatene til NKK på mail til helse@nkk.no for stambokføring.

Har du allerede testet hos Laboklin?

Disse kan etter-registreres, men det forutsetter at man går inn på «min side» bestiller og betaler for POAG slik som i trinn 1. Da får man tilsendt et rekvisisjonsskjema. Veterinær som har tatt DNA-prøven må gi en skriftlig bekreftelse (enten ved at veterinær fyller ut rekvisisjonsskjemaet, legger ved journal eller at veterinær skriver en bekreftelse).

Rekvisisjonsskjemaet og evt. bekreftelsen fra veterinær sendes sammen med DNA-resultatet fra Laboklin til helse@nkk.no.

Vil en hund som har testet positivt som bærer miste retten til en anbefalt paring?

Svaret er nei. Populasjonen er for liten til å ikke bruke bærere i avl. For å bevare en størst mulig genetisk variasjon er det viktig å ikke utelukke bærere fra avlen. Bærer + ikke-bærer = 50 % sjanse for bærer, 50 % sjanse for genetisk frisk. **Viktig:** Hunder som kun er bærere blir ikke syke, men kan føre genet videre. Det vil si at avkom etter en kombinasjon av bærer og ikke-bærer må påberegne å testes før dem evt. brukes i avl.

NKK understreker at bærere av genet ikke skal pares med hverandre.

Har du testet hunden din og mottatt svar? Send gjerne en kopi av resultatet til:

- [**ingar.hanssen81@gmail.com**](mailto:ingar.hanssen81@gmail.com) (Avlskontakt østsibirsk laika i Norge.)
- [**tosslandas@gmail.com**](mailto:tosslandas@gmail.com) (Svenska Laikaklubben)

Vi ønsker å bemerke at det pr nå ikke er rapportert om syke hunder i Norge. Østsibirsk laika har hele tiden vært regnet for å være en sunn og frisk rase med svært få kjente arvelige sykdommer. Med kartleggingen som nå er i gang satt har man god mulighet til å få oversikt over sykdommens utbredelse og status. Vi har derfor gode forutsetninger for at østsibirsk laika også i fremtiden beholder sin gode helsestatus.

Her i Norge er det opprettet et utvalg som følger situasjonen fortløpende.

Utvalget består av Camilla Hartz Repshus i elghundforbundets Avlsstrategiske utvalg, Marte Wetten fra Aninova og undertegnede.